

„Nové“ a „staré“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2015](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2015](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 14. 6. 2015

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 14. 6. 2015

„Nové“ a „staré“

Kdyby muselo být všechno „nové“ ve smyslu prvotnosti, tedy nebývalosti a nezávislosti na tom, co předchází, byl by svět jen tím, co právě teď a zde „jest“ (resp. co právě vzniklo; ale co pak?). Kdyby naopak muselo všechno pocházet z toho, co tu už bylo a je, nebylo by tu žádného místa pro něco „nového“. Už z této jednoduché úvahy je zřejmé, že aby tu něco mohlo vskutku „být“ ve smyslu trvání, byť jen po nějakou dobu, musí tu být k dispozici nějaký způsob, jak alespoň něco z toho, co tu právě (aktuálně) „jest“, může být jakoby „zachováno“, ale nikoli ve smyslu neměnného trvání, nýbrž ve smyslu postupné změny toho, co hic et nunc právě „jest“, v něco, co tu už bylo, ale je přesto nějak zachováno jako „bylé“, tedy „staré“ (tj. ne pouze jako minulé a prostě uplynulé, tj. beze změny zaniklé). (Poznámka: o bylosti budeme mluvit zásadně jen ve spojení s nitro-událostným děním, zatímco v ostatních případech budeme mluvit o minulosti.) V makrosvětě se zdá dostatečně fungovat to, že některé skutečnosti (některá jsoucna) si dovedou zachovávat svou relativně dlouhou trvalost s pozoruhodnou efektivitou (nejlépe to prý navenek dokáže protón, zatímco uvnitř je plný překotně rychlého dění). A tak by se zdálo, že uchovávání něčeho z minulosti lze prostě převést na to, že komplexní struktura velké události se sice rozpadne, ale při zachování reliktních, schopných odolávat rozpadu mnohem účinněji. Zůstává tu však problém, jak všechny ta jsoucna, schopná odolávat zubu času, vznikla jako „nová“ (jinak by přece nemohla ani zestárnout). Pokud nebudeme moci rozpoznat a identifikovat nějaké naprosto neměnné, tak říkajíc „věčné“ částice (jak si to třeba představovali atomisté), musíme dojít k závěru, že vposledu všechna jsoucna musela nějak vzniknout nebo vznikat. Teorie Velkého Třesku by v tom nemohla představovat skutečné řešení, ale byla by to vlastně jen záležitost mimořádná, vybočující z dlouhé řady malých vzniků „nového“. Tak jako vznikají malá, dokonce nepatrná jsoucna, může vzniknout i jedna velikánská vlna nových jsoucen, která pak mohou setrvačně přetrvávat a umožňovat vznik procesů, které by jinak nikdy nemohly vzniknout.

(Písek, 150614-1.)